

## EL LLENGUATGE

### *El xampany*

Fullejant les obres dels cronistes — memorialistes o narradors — dels darrers cent anys de la vida catalana, trobem tot seguit referències sobre el xampany. Narcís Oller, descrivint, a *La febre d'or*, un àpat suculent, diu que *el bordeus (fou) de Chateau-Lafite, de la vidua Clicot el xampany*.... Josep M. de Sagarra, a *Vida privada*, parlant de l'eufòria de Barcelona durant l'exposició de Monjuïc, diu que *Els cabarets van tornar a segregat el xampany gelat com en el temps de la guerra*. «Sempronio», explicant la vida alegre al Paral·lel a *Quan Barcelona portava barret*, conta que *Per a tenir dret a llotja (en un cafe-concert) resultava indispensable destapar xampany*. I Josep Pla, sempre tan primmirat en qüestions de paladar, fa les afirmacions següents a propòsit d'un dinar de Nadal (*El quadern gris*): *La combinació del pollastre rostit amb els xampany del país no és realitzable en un cos humà normal. Els xampany francesos (...) han passat a la història, s'han debolit*. La unanimitat és absoluta, tant si es tracta de productes francesos com del país: en català s'ha fet servir sempre, des de fa cent anys, la paraula *xampany*.

Però es veu que anàvem massa bé. Tal com és prou sabut, un organisme internacional que controla les denominacions d'origen no permet la comercialització del nostre xampany amb el nom que li escau. I vet aquí que els xampanyers (tanmateix, s'anomenen així) han decidit dir-ne *cava*. La denominació, cal convenir-hi, és ben poc feliç. Dit ben curt: s'hi han ben lluit! Però tot sigui pel déu Comerç. Ara: és que hem d'ésser tan obedients a l'organisme alludit que hem de prescindir de la nostra denominació tradicional àdhuc quan no és qüestió de la comercialització del producte? I, encara, caldria saber si la forma catalana *xampany*, prou allunyada, gràficament, de la forma francesa, també ha estat anatemitzada per aquell organisme. Amb tot, el fet més trist i lamentable, és que certs publicistes, menys tenint una tradició secular, no solament anomenen *cava* el xampany del país (quan res no els hi obliga) sinó que parlen del xampany francès anomenant-lo «champagne»! Potser hi influeix el fet que el castellà no ha resolt mai satisfactoriament l'acceptació d'aquest mot, i hi ha qui en vol ésser tributari tant sí com no. I després ens sortiran dient que hem d'actualitzar els diccionaris!

Albert Jané